

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОВІРЧИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Saturday, 03 December 2016 11:30 | Written by МАРЧЕНКО ВІКТОР БОРИСОВИЧ, к.ю.н., доцент, доцент кафедри правового регулювання економіки Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана (м.Київ) |

Науково-практична Інтернет-конференція 08.12.2016 - СЕКЦІЯ №2

Одним із провідних програмних модернізаційних чинників для України на сьогодні є Угода про асоціацію з Європейським Союзом [1]. Цей об'ємний документ, структуру якого складають 7 розділів, 486 статей та додатки включає десятки, якщо не сотні окремих соціальних, економічних, екологічних, правових питань. Без перебільшення, щоб отримати результати по кожному із них Україні знадобиться не один десяток років. Варто сказати, що Україна спрямовано працює над завданнями асоціації, зокрема, відповідно до затвердженого КМУ Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію [2].

Одним із пунктів Угоди є розвиток електронної торгівлі (ст.ст. 139, 140). У цій частині Угода передбачає, що сторони підтримують діалог з питань регулювання, зокрема, щодо визнання сертифікатів електронних підписів, виданих населенню, та сприяння розвитку послуг транскордонної сертифікації.

Слід відзначити, що Україна ще у 2003 р. започаткувала свій шлях у напрямі розвитку електронної ідентифікації. Йдеться, зокрема, про таке правове явище як електронний цифровий підпис (ЕЦП), запроваджений Законом України «Про електронний цифровий підпис» [3].

Однак на сьогодні у країнах ЄС, розвинутих країнах світу загалом формується вже цілий новий клас електронних довірчих послуг та відповідних правовідносин, серед яких ЕЦП є лише одним із різновидів. Слід сказати, що і Україна не стоїть осторонь цих новацій. Оскільки, як вже згадувалось, Україна цілком визначено орієнтується на розвиток відносин з ЄС відповідно до Угоди про асоціацію, то провідним рушійним чинником у даному напрямі для нас є відповідні правотворчі процеси в ЄС.

23 липня 2014 року було прийнято Регламент (ЄС) № 910/2014 Європейського Парламенту та Ради про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій в межах внутрішнього ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС [4]. Регламент набирає чинності 1 липня 2016 року і фактично прийшов на заміну Директиві 1999/93/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 1999 року про рамки Співтовариства для електронних цифрових підписів [5].

Відповідно в Україні було зроблено важливі кроки щодо запровадження нового виду правовідносин, які умовно можна назвати електронними ідентифікаційно-довірчими правовідносинами. Йдеться, зокрема, про прийняття у першому читанні законопроекту "Про довірчі послуги" від 17.05.2016 N 4685 [6].

Слід відзначити, що шлях України до вказаного законопроекту супроводжувався рядом проміжних кроків. Зокрема, ще 10 квітня 2013 р. Міністерство юстиції України наказом №668/5 затвердило Концепцію реформування законодавства у сфері використання інфраструктури відкритих ключів та надання електронних довірчих послуг [7].

17 листопада 2014 р. Національною радою реформ при Президенті України було винесено на обговорення проект Концепції змін до законодавства в сфері електронного цифрового підпису [9]. Серед іншого Концепцією було запропоновано прийняття нового базового закону, який замінить Закон України «Про електронний цифровий підпис».

31 серпня 2015 р. КМУ було внесено до ВРУ законопроект № 2544а «Про електронні довірчі послуги» [10]. Проект було включено до порядку денного четвертої сесії ВРУ восьмого скликання, однак 14.04.16 проект був відкликаний КМУ, і відповідно, знятий із розгляду ВРУ.

Отже, остання на сьогодні, і як виглядає, перспективна спроба правового реформування сфери електронних довірчих послуг – це згаданий вище, прийнятий у першому читанні законопроект від 17.05.2016 № 4685. Серед ключових новацій законопроекту слід відзначити правове забезпечення надання електронних довірчих послуг, у тому числі транскордонних, удосконалення сфери використання інфраструктури відкритих ключів, розбудова єдиної системи електронних довірчих послуг, взаємне визнання українських та іноземних сертифікатів відкритих ключів та електронних підписів і печаток.

Коло електронних довірчих послуг суттєво розширюється. Зокрема, відповідно до ст. 9 законопроекту до складу електронних довірчих послуг, що надаються зареєстрованими постачальниками електронних довірчих послуг, входять: створення, перевірка та підтвердження удосконаленого електронного підпису чи печатки; формування, перевірка та підтвердження чинності сертифіката електронного підпису чи печатки; формування, перевірка та підтвердження чинності сертифіката шифрування; формування, перевірка та підтвердження чинності сертифіката автентифікації веб-сайту; формування, перевірка та підтвердження електронної позначки часу; реєстрована електронна доставка; зберігання удосконалених електронних підписів, печаток, електронних позначок часу та сертифікатів, пов'язаних з цими послугами.

Підсумовуючи, слід сказати, що в Україні відкривається перспектива нового окремого правового явища, пов'язаного із впровадженням нової моделі електронної ідентифікації та довірчих послуг загалом. Формується новий правовий інститут, який умовно можна назвати інститутом електронних довірчих послуг. Судячи зі змісту відповідного законопроекту, за правовою природою він носить міжгалузевий, комплексний характер.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 27.06.2014 р. // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження КМУ від 17.09.2014 № 847-р // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/847-2014>
3. Про електронний цифровий підпис: закон України від 22.05.2003 № 852-IV // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

4. Regulation (EU) no 910/2014 of the European parliament and of the council of 23 July 2014 // EUR-Lex Access to European Union law. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.257.01.0073.01.ENG

5. Директива 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про систему електронних підписів, що застосовується в межах Співтовариства» від 13 грудня 1999 року // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_240

6. Проект Закону про електронні довірчі послуги від 17.05.2016 № 4685 // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=59139

7. Концепція реформування законодавства у сфері використання інфраструктури відкритих ключів та надання електронних довірчих послуг: наказ Мініюсту України від 10.04.2013 № 668/5. // Офіційний сайт ВРУ.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v668-323-13>

8. Концепція змін до законодавства в сфері електронного цифрового підпису: проект Національної ради реформ при Президентові України від 17 листопада 2014. // Національна рада реформ: веб-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/sites/default/files/imce/9.pdf>

9. Проект Закону України «Про електронні довірчі послуги»: проект КМУ № 2544а від 31.08.2015. // Офіційний сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [{jcomments on}](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56317)

[< Prev](#)

[Next >](#)